

Innst. O. nr. 74

(2001-2002)

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden på skip m.m. (EØS-tilpasning)

Ot.prp. nr. 51 (2001-2002)

Til Odelstinget

1. HOVEDINNHOOLD I PROPOSISJONEN

1.1 Sammendrag

I proposisjonen fremjar Nærings- og handelsdepartement forslag om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden på skip (arbeidstidslova) og lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister (NIS-lova). Endringane er ei følgje av at det under EØS-avtalen blir stilt nye krav til at sjøfolk og fiskarar skal ha regulert arbeids- eller kviletid.

Forslaget vil også gjennomføre konvensjon nr. 180 om sjøfolks arbeidstid og bemanning av skip, som blei vedteken under ILOs 84. internasjonale arbeidskonferanse for sjøfartsspørsmål i Genève 8. - 22. oktober 1996. Konvensjonen regulerer arbeids- eller kviletid for sjøfolk. Konvensjonen kan òg gjennomførast for fiskarar.

I proposisjonen vert det lagt opp til at kviletid for sjøfolk vert regulert i staden for arbeidstid. Ein føreset at kvile- eller arbeidstid for fiskarar skal regulerast med heimel i lova, som skal gje høve til regulering i forskrift og eventuelt tariffavtale.

I proposisjonen fremjar Nærings- og handelsdepartementet også forslag om ei mindre endring i lov 9. juni nr. 7 1903 om lov om Statskontroll med Skibes Sjødygtighed (sjødyktighetsloven).

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun

Sæle og Ivar Østberg og fra Senterpartiet lederen Magnhild Meltveit Kleppa, har merket seg at det under EØS-avtalen blir stilt nye krav til sjømenn og til fiskere om regulering av arbeids- og hviletid. Kravene er fastsatt i Rådets direktiv 1999/63/EF av 21. juni 1999 og i Europaparlamentets og Rådets direktiv 2000/34/EF av 22. juni 2000. Direktivene skal være implementert i norsk rett innen henholdsvis 30. juni 2002 og 1. august 2003.

I Ot.prp. nr. 51 (2001-2002) fremmer Nærings- og handelsdepartementet forslag om endringer i lov av 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden på skip (arbeidstidsloven) og i lov av 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister (NIS-loven) som samsvarer med de nye kravene i EF-retten. I brev fra næringsministeren til komiteen av 15. mai 2002 innstilles det på enkelte presiseringer og korreksjoner ift. hva som foreslås i Ot.prp. nr. 51 (2001-2002). Brevet fra næringsministeren av 15. mai 2002 og brev av 3. mai 2002 fra Norges Rederiforbund til komiteen følger som vedlegg til denne innstillingen, og komiteen viser til disse. Sjømannsorganisasjonene i Norge har i brev til komiteen av 1. juni 2002 kommentert nevnte korrespondanse. Også dette brev følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har merket seg at forslaget også gjennomfører konvensjon nr. 180 om sjømanns arbeidstid og bemanning av skip, som ble vedtatt under ILOs 84. internasjonale arbeidskonferanse for sjøfartsspørsmål i Genève i oktober 1996. ILO-konvensjon nr. 180 ble fremlagt for Stortinget som den 13. november 1998 ga sitt samtykke til ratifikasjon.

Fleirtallet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at innspel frå Norges Rederiforbund og frå Sjømannsorganisasjonene i Norge (Norsk Sjøoffisersforbund, Det norske

Maskinistforbund og Norsk Sjømannsforbund), gjev grunn for komiteen til å stille spørsmål ved om denne saka er godt nok førebudd frå departementet si side. Fleirtalet viser til korrespondanse mellom komiteeleiaren og næringsministeren på bakgrunn av Norges Rederiforbund sitt brev til komiteen. Fleirtalet finn det oppsiktsvekkjande at statsråd Gabrielsen i brevs form utan atterhald tilrår endringar i innstillinga i forhold til det Regjeringa legg fram i Ot.prp. nr. 51 (2001-2002). Fleirtalet finn det vidare urovekkjande at det frå sjømannsorganisasjonane vert uttrykt at det ikkje har vore kontakt mellom departementet og organisasjonane under førebuing av ei sak dei heilt klart oppfattar som ei svekking av faglege rettar. Fleirtalet viser til at departementet varslar at eit EU-direktiv som regulerer arbeids- og kviletid for fiskarar er planlagt innført ved endring i forskrift. Fleirtalet meiner at også ei eventuell innføring av ei slik forskrift skal førebuaast etter uttale frå partane og leggjast fram til handsaming for Stortinget.

Fleirtalet viser vidare til at Sjømannsorganisasjonane i Noreg i notat til komiteen av 22. mai 2002 ber om følgjande endringar i lovteksten:

"§ 3.1.2

Den alminnelige arbeidstid for tilsatte med arbeid som ikke er delt i vakter eller skift, skal legges mellom kl 0600 og 1700.

§ 3.1.3

Utover arbeid i § 3.1.1 og 3.1.2 kan sjøfolk mot godtgjørelse avtalt i tariffavtale også pålegges annen tjeneste som overtidsarbeid.

§ 3.1.4

For overtidsarbeid som skal godtgjøres i penger, betales et tillegg til den hyre som er avtalt med sjømannen for tilsvarende arbeid i hans alminnelige arbeidstid. Tillegget skal minst være 40 %."

Fleirtalet meiner dette er synspunkt som fortel at departementet burde lagt fram for komiteen ei avklaring av konsekvensane. Fleirtalet har ikkje hatt høve til på eiga hand innanfor ei knapp tidsramme å føreta ei slik vurdering og meiner saka bør sendast tilbake til Regjeringa for ei grundigare førebuing.

Fleirtalet fremjar på denne bakgrunn følgjande forslag:

"Ot.prp. nr. 51 (2001-2002) - om lov om endringar i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden på skip m.m. (EØS-tilpasning), med unntak av forslag til vedtak II, - vert å sende tilbake til Regjeringa."

Fleirtalet viser også til at Det norske maskinistforbund i brev til komiteen av 26. mai 2002 m.a. uttaler følgjande:

"Det norske maskinistforbund vil ta seg den frihet å foreslå at de som i skattemessig forstand ikke er berettiget sjømannsfradrag skal fjernes fra Lov om arbeidstiden på skip. På grunn av at det er Sjøfartsdirektoratet i Norge som er kontrollinstans og har arbeidstilsynet for disse arbeidstakerne, bør det utarbeides en tilpasset Arbeidsmiljølov der også sjørelaterte spørsmål er ivaretatt."

Fleirtalet vil be Regjeringa leggje fram for Stortinget ei vurdering av desse synspunkta og fremjar forslag om det.

Fleirtalet fremjar følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa vurdere om lov om arbeidstiden på skip ikkje skal gjelda for dei sjøfolka som skattemessig ikkje høyrer inn under ordninga med sjømannsfradrag, men at dei i staden kjem inn under arbeidsmiljølova."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmer forslag til lov om endringer i lov om arbeidstiden på skip i samsvar med forslaget i proposisjonen, med unntak av endringen i § 1 femte ledd, som omtales under pkt. 3.2. Disse medlemmer fremmer forslag om endringer i NIS-loven i samsvar med forslaget i proposisjonen, med unntak av de endringer som er omtalt under pkt. 7.2.

2. BAKGRUNNEN FOR FORSLAGENE OM HVILETID FOR SJØFOLK

2.1 Sammendrag

Stortinget gav den 13. november 1998 sitt samtykke til at ILO-konvensjon nr. 180 om sjøfolks arbeidstid og bemanning av skip kunne ratifiserast og tiltredast. Ein viser her til St.prp. nr. 74 (1997-1998) og Innst. S. nr. 22 (1998-1999). Ratifikasjon og tiltreding vil skje etter at dei nødvendige lovendringar er gjennomførte, slik det vert føreslått i denne proposisjonen.

Som følgje av gjennomføringa av Protokoll av 1995 til Internasjonal konvensjon om normer for opplæring, sertifikater og vaktthold for sjømenn (STCW-konvensjonen), vart dei føresegnene i denne konvensjonen som gjeld kviletid for vaktgåande personell på skip tekne inn i arbeidstidslova ved lov 26. juni 1998 nr. 51. Ein viser her til Ot.prp. nr. 50 (1997-1998), Innst. O. nr. 63 (1997-1998) og Besl. O. nr. 64 (1997-1998).

Arbeidstidslova gjeld i dag for tilsette om bord på norske skip med ei rekkje unntak som nemnt i lova § 1 nr. 2. ILO-konvensjon nr. 180 opnar for å regulere arbeids- eller kviletida for alle sjøfolk på sjøgående skip. Departementet er komme til at kviletida bør regulereast i staden for arbeidstida. Dette vil redusere

unntaka frå arbeidstidsføresegnene som i dag er lovfesta. Samtidig vil alle tilsette om bord på norske skip få lovfesta kviletid.

Direktiv 1999/63/EF om gjennomføring av avtalen mellom Samanslutninga av skipsreiarar i Den europeiske unionen ECSA og FST Samanslutninga av transportarbeidarforbund i Den europeiske unionen om organisering av sjøfolks arbeidstid vart vedteke av EU 21. juni 1999. Direktivet er eit minimumsdirektiv, og det føreset at gjennomføringa av føresegnene i direktivet i nasjonal lov ikkje fører til ei senking av det generelle vernenivået den enkelte medlemsstat alleie har på rammeavtalen sitt område. Som etter ILO-konvensjon nr. 180 kan enten arbeidstid eller kviletid reguleraast i nasjonal lovgjeving. Ved EØS-komiteens vedtak nr. 97/2000 av 27. oktober 2000 blei direktivet innlemma i EØS-avtalen. Direktivet trer i kraft 30. juni 2002.

Forslag til endringar i arbeidstidslova er i samsvar med arbeids- og kviletidsføresegnene i ILO-konvensjon nr. 180 og direktiv 1999/63/EF om gjennomføringa av rammeavtalen mellom ECSA og FST.

Direktiv 1999/95/EF om handheving av føresegner om sjøfolks arbeidstid om bord på skip som går innom hamner i Fellesskapet, vart vedteke 13. desember 1999. Formålet med direktivet er å fastsetje ei ordning for kontroll og handheving av at skip som går innom hamner i EØS, rettar seg etter direktiv 1999/63/EF om rammeavtalen mellom ECSA og FST. Etter direktivet skal det kontrollerast at det om bord i skip finst eit oversyn over organiseringa av arbeidsoppgåvene om bord, og at denne er slått opp om bord og at det vert ført oppgåver over arbeids- og kviletida til sjøfolka. I vedlegg til direktivet er det sett opp modellar for korleis skjema for organiseringa av arbeidsoppgåvene om bord og registrering av arbeids- eller kviletid skal utformast.

Ved EØS-komiteens vedtak nr. 94/2000 av 27. oktober 2000 vart direktivet innlemma i EØS-avtalen. Direktivet trer i kraft 30. juni 2002.

Direktivet er tenkt gjennomført i norsk rett ved forskrift som vert å fastsetje med heimel i arbeidstidslova §§ 13 og 15 som skal tre i kraft samtidig med dei endringane i arbeidstidslova og NIS-lova som forslaget her går ut på.

2.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har merket seg at forslaget legger opp til at hviletiden for sjømenn reguleres i steden for arbeidstiden. Lovendringen vil gi skipsfarten like rammebetingelser som andre europeiske land, og disse medlemmer har også merket seg dette.

Begrunnelsen for at hviletiden lovreguleres er for det første ønske om at det norske lovverket på dette punkt er i overensstemmelse med land det er naturlig

å sammenligne seg med. I Innst. S. nr. 22 (1998-1999) uttrykte kommunalkomiteen tilsvarende målsetting. Rederinæringen er en internasjonal og sterkt konkurranseutsatt næring, og disse medlemmer ser det som viktig at det lovverket som regulerer arbeidsforholdene er i overensstemmelse med andre land. Særlig gjelder dette når det valg som er tatt for lovverket samsvarer med retningslinjer i EF-retten. Disse medlemmer har også lagt vekt på at man gjennom regulering av hviletiden på en indirekte måte setter rammer for tillatt arbeidstid. Disse medlemmer vil imidlertid presisere at det er fordelaktig om partene gjennom avtaler direkte regulerer arbeidstid og avlønning.

Videre har disse medlemmer også lagt vekt på at behovet for unntak fra arbeidstidsbestemmelsene som i dag er lovfestet vil bli redusert ved gjennomføring av de foreslåtte endringer. Videre har disse medlemmer vektlagt at alle ansatte om bord på norske skip nå får lovfestet hviletid.

Disse medlemmer er kjent med at arbeids- og hviletid til sjøs er noe helt annet enn på land fordi arbeidstaker er på båten så å si hele tiden. En sjømann kan ikke benytte fritiden i samme grad som en som arbeider på land. Dette kompenseres det imidlertid for ved at sjømenn får lengre perioder med fri. Til gjengjeld arbeides det relativt mer i perioden man er om bord. Disse medlemmer har merket seg at lovendringene som foreslås medfører at det settes krav om minimum hviletid ut fra hva som er forsvarlig ved drift av skip, mens arbeidstiden og lønnsvilkårene for arbeidet blir å avtale mellom partene.

Disse medlemmer har merket seg man i proposisjonen fremmer forslag om en mindre endring i lov av 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. (sjødyktighetsloven).

Fleirtallet i komiteen, medlemene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til sine merknader under pkt. 1.1

3. ARBEIDS- OG HVILETID FOR FISKERE

3.1 Sammendrag

Ved direktiv 2000/34/EF vart det innført arbeids- og kviletidsføresegner for fiskarar. Direktivet trer i kraft 1. august 2003.

Direktivet inneber at fiskarar vil få regulert arbeids- og kviletid. Direktivet er eit særdirktiv til direktiv 93/104/EF som omhandlar organisering av arbeids- og kviletid på land. I tillegg til at arbeids- og kviletid vert regulert særskilt for fiskarar gjennom direktiv 2000/34/EF, vert også delar av direktiv 93/104/EF gjort gjeldande for fiskarar. Direktiv 2000/34/EF er per 1. februar 2002 ikkje innlemma i EØS-avtalen.

Fiskarar kjem inn under artikkel 17 B i direktivet. Dei prinsipielt viktigaste føresegnene er reglane om arbeids- og kviletid. Direktivet slår fast at medlemsstatane skal regulere enten arbeidstid eller kviletid på same måte som ILO-konvensjon nr. 180 og med dei same dags- og vekerammene som i konvensjonen og lovutkastet. Alle aktuelle organisasjonar har tidlegare sagt at dei ønskjer kviletida regulert. Direktivet har også ei liknande formulering som lovforslagets § 16 første og tredje ledd, som gjev høve til å fråvike desse rammene gjennom forskrift eller tariffavtale. Desse fråvikingsreglane er svært viktige for at regelverket skal bli så fleksibelt som det må vere på eit område som fiskeriverksemd.

I § 1 femte ledd vert det mellom anna føreslått at Kongen skal ha fullmakt til å gjere lova heilt eller delvis gjeldande for fiskarar. Det heiter òg at Kongen skal ha fullmakt til å fastsetje nærare føresegner om oppfylling av krav som Noreg er folkerettsleg forplikta til, også til å fråvike føresegnene i lova. Det vert føreslått ein noko vidare fullmaktsheimel ettersom direktivet dels inneheld føresegner som avvik frå lova og dels andre føresegner enn lova. Direktivet inneheld til dels likelydande føresegner som lova, mens enkelte føresegner i lovutkastet ikkje finst i direktivet. Dette gjeld m.a. registrering og kontroll.

Direktivet inneheld òg ei føresegn om rett til fire vekers årleg betalt ferie for fiskarar. Lov 16. juni 1972 nr. 43 om ferie for fiskere gjev i dag rett til ferie. Lova vert forvalta av Fiskeridepartementet, som for tida vurderer om direktivet vil innebære endringar i lova.

Det vert føreslått at direktivet for fiskarar ikkje blir gjennomført som ei regulering gjennom lov, men at lova skal gje høve til regulering gjennom forskrift og eventuelt tariffavtalar.

Fristen for gjennomføring av direktivet på nasjonalt plan er 1. august 2003.

Ein tek sikte på å gjennomføre direktivet i forskrift og eventuelt ved tariffavtale før den tid, likevel slik at ikraftsetjing skjer på det tidspunkt direktivet bestemmer. Sjøfartsdirektoratet har invitert partane i arbeidslivet og aktuelle offentlege instansar til å delta i ei arbeidsgruppe som vil vurdere nærare korleis direktivet skal gjennomførast i norsk rett.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen ønsker ikke at det i arbeidstidsloven § 1 femte ledd inntas en fullmakt til Kongen til å gjøre loven gjeldende for fiskere. Komiteen ønsker å behandle arbeids- og hviletid for fiskere som egen sak og ber Regjeringen snarest mulig komme tilbake til Stortinget med sak om dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti foreslår følgende:

"Arbeidstidsloven § 1 femte ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift bestemme at loven her helt eller delvis skal gis anvendelse for sjøfolk som nevnt i fjerde ledd og for ungdom som etter lov av 30. mai 1975 nr. 18 (sjømannsloven) kan utføre arbeid i skipets tjeneste."

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at departementet i proposisjonen varslar at eit EU-direktiv som regulerer arbeids- og kviletid for fiskarar er planlagt innført ved endring i forskrift. Fleirtalet meiner at også ei eventuell innføring av ei slik forskrift skal førebuaast etter uttale frå partane og leggjast fram til handsaming for Stortinget. Fleirtalet er tilfreds med at komiteen i si handsaming av denne saka samrøystes har avklara at så skal skje.

4. ENDRING AV SJØDYKTIGHETSLOVEN

4.1 Sammendrag

Sjødyktighetsloven vart endra 20. desember 1999, og endringane trådte i kraft 30. juni 2000, jf. Ot.prp. nr. 16 (1999-2000) og Innst. O. nr. 28 (1999-2000). Endringa gjennomførte direktiv 98/25/EF om hamnestatskontroll.

I ettertid viser det seg at tidlegare gjeldande § 3, andre ledd, siste setning utilsikta vart oppheva i samband med lovendringa. Feilen oppstod under utarbeidinga av lovforslaget før dette vart sendt til Stortinget.

Forslaget går ut på at setninga, som er ein heimel til å gje forskrifter om kontroll for mellom anna innretningar i petroleumsverksemda på ny vert innført i lova.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i at setningen i sjødyktighetsloven § 3, som falt ut ved en inkurie ved endringen 20. desember 1999, igjen inntas i loven.

5. HØRINGEN

5.1 Sammendrag

Notat med forslag til endringar i arbeidstidslova og i NIS-lova vart sendt på høyring ved Sjøfartsdirektoratets brev av 7. juni 2001.

Det viktigaste spørsmålet der det viste seg å vere usemje ved høyringa, var om lønnsføresegner skulle vidareførast i lova eller overlatast til regulering i tariffavtale.

I proposisjonen er det tatt med kommentarar frå høyringsinstansane til dette spørsmålet og til dei ulike lovforslaga, og med departementet si vurdering av desse.

5.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til sine merknader under pkt. 1.1

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har ingen merknader.

6. MERKNADER TIL DE ENKELTE PUNKTENE I FORSLAGET

6.1 Merknader til endringene i arbeidstidslova

6.1.1 Til § 1

6.1.1.1 Sammendrag

For å presisere at lova også inneheld føresegner om kviletid og fordi ILO-konvensjon nr. 180 bruker omgrepet sjøfolk, er det i samsvar med dette gjort redaksjonelle endringar i første ledd.

Andre ledd, tredje og fjerde ledd er ei vidareføring av paragrafens nr. 1 andre ledd, nr. 2 og nr. 13.

Femte ledd er nytt. Føresegna er i forhold til § 1 nr. 3 og 4 i lova utforma generelt. Formålet med føresegna er å etablere lovheimel for mellom anna ei eventuell framtidig gjennomføring av ILO-konvensjon nr. 180 for tilsette på fiskefartøy, slik konvensjonens artikkel 1 nr. 2 opnar for.

Femte ledd vert også føresett som heimel for å regulere arbeids- og kviletid for unge sjøfolk i samsvar med direktiv 94/33 EF av 22. juni 1994 om vern av unge personar på arbeidsplassen. Dette direktivet gjeld også for sjøfart.

Det vert her føresett at fråvik frå føresegnene i lova berre kan gjerast dersom det følgjer av internasjonale avtalar m.m. som Noreg er bunde av.

6.1.1.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har merket seg at forslag til ny § 1 unntar skipets ledelse fra arbeidstidsbestemmelsene i loven. Disse medlemmer aksepterer dette på bakgrunn av at samtlige sjøfolk, inkludert skipets ledelse, omfattes av lovens § 12 om hviletid.

6.1.2 Til § 2 Definisjon m.m.

6.1.2.1 Sammendrag

Paragrafen inneheld definisjonar av ord og uttrykk som er brukte i lova. Definisjonane er i alt vesentleg i

samsvar med forskrifter som er fastsette av Sjøfartsdirektoratet. Elles er det i nokre av definisjonane som vert oppretthaldne i forslaget her, gjort endringar av redaksjonell art. Ei rekkje definisjonar er nye:

6.1.2.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har ingen merknader til utforminga av lovens § 2.

6.1.3 Til § 3 Alminnelig arbeidstid

6.1.3.1 Sammendrag

Hovudregelen om 8 timar vanleg arbeidstid vert ståande uendra og vert endra i samsvar med ILO-konvensjon nr. 180 artikkel 4 og § 4 i ECSA-avtalen om ein dags kvile per veke og kvile på offentlege fridagar. Dette er i samsvar med prinsippet i konvensjonens artikkel 5 nr. 1 a) og § 5 nr. 1 i avtalen om utrekning av maksimal arbeidstid.

Utforminga av § 3 må sjåast i samanheng med forslaget til ny § 12 om kviletid som er det sentrale forslaget her til endring i arbeidstidslova. Etter forslaget skal alle sjøfolk ha minst 10 timar kvile i alle periodar på 24 timar. Sidan den vanlege arbeidstida skal vere 8 timar i døgnet, vil § 8 gje avgrensinga for omfanget av overtid. I avsnitt B-VII/1 nr. 3.1 i STCW-konvensjonen er det føresett at ikkje all anna tid enn kviletid skal vere arbeidstid. Difor vert gjeldande føresegn om utrekningssperioden for total arbeidstid i § 3 nr. 1.3 i lova ståande ved lag.

6.1.3.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti støtter forslaget til utforming av lovens § 3. Disse medlemmer vil dog presisere at lovbestemmelsen ikke setter forbud mot arbeid utover åtte timer i hver 24 timers periode, eller mot arbeid på hvile- og helgedager. Bestemmelsen skal imidlertid forstås slik at arbeid ut over åtte timer i hver 24 timers periode ikke er å betrakte som alminnelig arbeidstid. Disse medlemmer forutsetter at vilkårene for arbeid ut over alminnelig arbeidstid, blir fastsatt i avtale.

Disse medlemmer har forståelse for at det praktisk sett er vanskelig å håndheve forbudet mot

vedlikeholdsarbeid mellom kl 17.00 og kl 06.00. Det gjelder særlig når dette sees i sammenheng med reglene for hviletid.

Disse medlemmer vil imidlertid påpeke nødvendigheten av at personell som hviler/sover må sikres tilstrekkelig ro. Dette er viktig av sikkerhetsmessige og velferdsmessige grunner.

6.1.4 Til ny § 4 Selskapets og skipsførerens ansvar

6.1.4.1 Sammendrag

Det er viktig å markere selskapet si rolle når det gjeld arbeids- og kviletidsreglar for sjøfolk. Dette vil føre til større bevisstgjøring og ansvarskjensle også hos andre enn skipsmannskapet, samtidig som føresegna viser til den plikt selskapet har til å støtte skipsføreren i hans arbeid med å innfri krava i lova.

Dessutan vert det foreslått å flytte § 14 til denne paragrafen som nytt andre ledd.

6.1.4.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har ingen kommentarer til utformingen av lovens § 5.

6.1.5 Til § 5 Setting og brekking av vakter

6.1.5.1 Sammendrag

Som følge av forslaget om å oppheve føresegner av økonomisk art er § 5 nr. 4 foreslått oppheva.

6.1.5.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har merket seg at § 5 nr. 1 til 3 er beholdt etter innvendinger til forslaget om opphevelse fra sjømannsorganisasjonene, og stiller seg positiv til det. Videre har disse medlemmer forståelse for beslutningen om å oppheve § 5 nr. 4. Dette fordi man legger avgjørende vekt på verdien av at Norge har tilsvarende rammevilkår som andre land som det er naturlig å sammenligne seg med. Disse medlemmer vil fremheve viktigheten av tilsvarende rammevilkår i en næring som i stor grad konkurrerer i et internasjonalt marked. Disse medlemmer legger i denne forbindelse vekt på at det er en norm internasjonalt at bestemmelser om økonomiske vilkår opphe-

ves da ILO-rekommandasjon nr. 187 ikke har fått noen oppslutning.

6.1.6 Til § 6 Alminnelig arbeidstid som godtgjøres særskilt

6.1.6.1 Sammendrag

Som følge av forslaget om å oppheve føresegner av økonomisk art foreslår departementet at § 6 vert oppheva.

6.1.6.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti aksepterer opphevelsen av lovens § 6, og viser til begrunnelsen som er gitt i innledningen og i tilknytning til opphevelsen av § 5 fjerde ledd ovenfor.

Disse medlemmer mener at de reforhandlinger av avtaleverket som en opphevelse av bestemmelsen nødvendiggjør, ikke har avgjørende vekt. En slik revisjon må partene påregne ved lovrevisjoner av et visst omfang. Disse medlemmer mener at hensynet til like rammevilkår og konkurranse i dette tilfellet har avgjørende vekt.

6.1.7 Til § 7 Ekstraarbeid på grunn av sikkerhetstjeneste

6.1.7.1 Sammendrag

Forslaget vidarefører delvis § 7 i lova.

Første til tredje ledd svarer til artikkel 7 i ILO-konvensjon nr. 180 og § 7 i ECSA-avtalen. Fjerde ledd svarer til nr. 1.4 i paragrafen. Femte ledd svarer til nr. 2 i paragrafen og vert foreslått endra frå å gjelde styrmenn til å omfatte navigatørar generelt. Dette fordi både arbeidstids- og kviletidsreglane skal gjelde for skipsførarar som går vakter, jf. § 1 tredje ledd nr. 1 i forslaget.

6.1.7.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti støtter forslaget til utforming av lovens § 7.

6.1.8 Til § 8 Overtidsarbeid, § 9 Begrensning av overtidsarbeid og § 10 Godtgjørelse for overtidsarbeid

6.1.8.1 Sammendrag

Som følge av forslaget om å oppheve føresegner av økonomisk art er § 8 og § 10 foreslått oppheva. Ved innføring av obligatoriske føresegner om kviletid for alle sjøfolk fell behovet for denne føresegna i § 9 bort, og ho vert foreslått oppheva.

6.1.8.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har ingen kommentarer til opphevingen av lovens §§ 8, 9 og 10. Det vises til begrunnelsen som er gitt innledningsvis og i tilknytning til opphevelsen av § 5 fjerde ledd.

6.1.9 Til § 11 Begrensning av nattarbeid for ungdom

6.1.9.1 Sammendrag

Føresegna er utforma for å tilpassast direktiv 94/33/EF av 22. juni 1994 om vern av unge personar på arbeidsplassen, artikkel 9 nattarbeid. Direktivet går lengre enn ILO-konvensjon nr. 180. Føresegna er elles i samsvar med artikkel 6 i konvensjonen og § 6 i ECSA-avtalen.

6.1.9.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti har ingen kommentarer til utformingen av lovens § 11, men vil påpeke det positive i at barn og ungdom under 18 år som arbeider på skip nå får et sterkere vern mot å bli pålagt nattarbeid.

6.1.10 Til § 12 Hviletid

6.1.10.1 Sammendrag

Forslaget vidarefører delvis § 12 i lova.

Forslaget tek utgangspunkt i artikkel 4 i ILO-konvensjon nr. 180, ECSA-avtalens § 4 og føresegnene i STCW-koden om kviletid for vaktgåande personell. Forslaget skal sjåast i samheng med § 3 lova som gjeld vanleg arbeidstid. Det vert rekna som formåls-tenleg å gjennomføre ILO-konvensjon nr. 180 ved å bruke dei alternative føresegnene om kviletid i artikkel 5 nr. 1 b) i staden for arbeidstidsføresegnene i ar-

tikkel 5 nr. 1 a). Det vert presisert at under normale omstende inneber ikkje føresegna om kviletid at all resterande tid i perioden skal vere arbeidstid.

Første ledd vidarefører føresegnene i § 12 nr. 1 i lova og er elles i samsvar med artikkel 5 nr. 1 b) i ILO-konvensjon nr. 180 og § 5 nr. 1 i ECSA-avtalen.

Kviletida skal alltid vere minst 10 timar i eit tidsrom på 24 timar og 77 timar i eit tidsrom på 168 timar.

Andre ledd svarer til artikkel 5 nr. 2 i ILO-konvensjon nr. 180 og § 5 nr. 2 i ECSA-avtalen.

Tredje ledd svarer til STCW-koden Avsnitt VIII/1.3. Føresegna gjeld kun vaktgåande personell og er såleis meir avgrensa enn forslaget § 7 andre ledd.

Fjerde ledd og femte ledd svarer til artikkel 5 nr. 3 og nr. 4 i ILO-konvensjon nr. 180 og § 5 nr. 3 og nr. 4 i ECSA-avtalen.

Femte ledd skal etter føresetnaden også gjelde når maskinrommet er ubemanna.

6.1.10.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har ingen kommentarer til utformingen av lovens § 12. Det vises til begrunnelsen som er gitt innledningsvis og i tilknytning til opphevelsen av § 5 fjerde ledd.

6.1.11 Til § 13 Registrerings skjema, § 14 Loven skal finnes om bord, § 15 Tilsynet med at loven overholdes, § 16 Fravik fra loven og § 18 Straffebud

6.1.11.1 Sammendrag

Forslaget i proposisjonen vidarefører delvis § 13 i lova. Forslaget følgjer av kravet i artikkel 8 i ILO-konvensjon nr. 180 og ECSA-avtalen § 8 om registrering av sjøfolks arbeids- eller kviletid, og er tilnærma uendra frå gjeldande føresegn. Det skal likevel nemnast at med tredje ledd i forslaget vert det innført rett for sjøfolk til å få kopi av dei nedteikningar som gjeld vedkommande i samband med registreringsskjemaet.

§ 14 er foreslått oppheva, jf. § 4 andre ledd i forslaget.

§ 15 vert omnummerert til første ledd og eit nytt andre ledd vert lagt til.

§ 15 første ledd vert føresett å vere i samsvar med artikkel 9 i ILO-konvensjon nr. 180 og ECSA-avtalen § 9 om styresmakta si plikt til å kontrollere registreringsskjema som skal førast etter artikkel 8 i ILO-konvensjon nr. 180, ECSA-avtalens § 8 og som følgjer av § 13 i lova.

§ 15 andre ledd er i samsvar med artikkel 10 i ILO-konvensjon nr. 180 og ECSA-avtalens § 10 nr. 2 om brot på føresegnene om arbeids- eller kviletid.

Forslaget i proposisjonen vidarefører delvis § 16 i lova.

§ 16 første ledd svarer til artikkel 5 nr. 6 i ILO-konvensjon nr. 180 og § 5 nr. 6 i ECSA-avtalen om at høve til fråvik frå kviletidsføresegnene til skade for sjøfolk berre kan gjevast i tariffavtale. Andre ledd set grenser for når det kan gjerast fråvik i tariffavtale frå kviletidsreglane for sjøfolk som går vakter. Det svarer elles til føresegnene i STCW-koden. Med mindre anna er fastsett i lova, skal fråvik avgrensast slik som fastsett i første ledd. Tredje ledd svarer til artikkel 5 nr. 5 i ILO-konvensjon nr. 180 og § 5 nr. 5 i ECSA-avtalen. Fjerde ledd svarer til § 12 nr. 5 i lova. Femte til sjuande ledd svarer til § 16 nr. 2 til nr. 4 siste punktum i lova. Åttande ledd svarer til § 16 siste ledd lova.

I § 18 første ledd nr. 1.2 er det ei utviding i høve til § 18 i lova.

Den som let vere å utlevere eller å føre registreringsskjema, skal kunne straffast. På denne måten skal ingen som let vere å utlevere eller føre registrerings-skjema, kunne komme unna strafferettsleg ansvar. I § 18 første ledd nr. 1.3 vert reder føreslått erstatta med den. Dette fordi selskap er føreslått innført i blant anna forslaget til ny § 4, og at skuldkravet nødvendigvis må knytast til personar om bord eller i selskapet sin land-organisasjon. Når det gjeld straffeansvar for selskap, viser ein til straffelova kapittel 3 a) om straffeansvar for føretak.

6.1.12 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til merknader under pkt. 1.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har ingen merknader.

7. MERKNADER TIL ENDRINGENE I NIS-LOVA § 7

7.1 Sammendrag

Med dei unntak som følgjer av forslaget, skal føresegnene i arbeidstidslova §§ 12 og 16 første til tredje ledd også gjelde for sjøfolk på skip i dette registeret.

Tredje ledd første punktum vert oppheva. Dette følgjer av forslaget om å oppheve arbeidstidslova § 9.

Elles viser ein til kommentarane til forslaget om endringar i arbeidstidslova § 3 og oppheving av arbeidstidslova § 9 i dette kapitlet.

7.2 Komiteens merknader

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet, viser til sine merknader under pkt. 1.1

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til brev fra næringsministeren 15. mai 2002 hvor de fremgår at Regjeringen på bakgrunn av henvendelsen fra komiteen ikke har innvendinger mot en endret utforming av NIS-loven § 7 første ledd i forhold til forslag til lovtekst som fremkommer i Ot.prp. nr. 51 (2001-2002). Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"NIS-loven § 7 første ledd skal lyde:

Lov 3 .juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip gjelder for skip i dette register."

Videre har disse medlemmer merket seg at Regjeringen i ovennevnte brev også anbefaler at den foreslåtte NIS-loven § 7 tredje ledd første punktum utgår. Disse medlemmer viser til at bestemmelsens tredje ledd siste punktum henviser til "avtale" og ikke til "tariffavtale". Dette for å sikre at ansettelse på NIS skip skal være mulig også uten tariffavtale. Disse medlemmer foreslår at NIS-loven § 7 tredje ledd utformes slik:

"NIS-loven § 7 tredje ledd skal lyde:

Arbeidstid utover alminnelig arbeidstid skal godtgjøres som fastsatt i avtale mellom partene."

8. MERKNADER TIL ENDRINGAR I SJØDYKTIGHETSLOVEN § 3

8.1 Sammendrag

Sjødyktighetsloven § 3 andre ledd siste setning vert gjeninnført etter at denne utilsikta vart oppheva i samband med førre lovending.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader.

9. MERKNADER TIL PUNKTET OM IKRAFTSETTING

9.1 Sammendrag

Gjennomføringsfristen for direktiv 1999/63 er 30. juni 2002. Av omsyn til norsk etterleving av EØS-avtalen bør dei føreslåtte endringane difor tre i kraft seinast 30. juni 2002.

9.2 Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader.

10. ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

10.1 Sammendrag

Departementet reknar med at dei forslaga til lov-
endringar som er framsette her, verken for næringa el-
ler styresmaktene vil føre til administrative eller øko-
nomiske konsekvensar av vesentleg omfang ut over
det som følgde av innføringa av kviletidsføresegnene
i STCW-konvensjonen. Ein viser her til Ot.prp. nr. 50
(1997-1998) og Innst. S. nr. 22 (1998-1999).

Elles er intensjonen at kontroll med etterlevinga
av arbeids- og kviletidsføresegnene skal ivaretaast
gjennom reiarlaga sine sikkerheitsstyringsystem og
ved revisjonar av desse og ved tilsyn om bord.

10.2 Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader.

11. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Vedtak til lov

om endringar i lov 3. juni 1977 nr. 50
om arbeidstiden på skip m.m. (EØS-tilpasning)

I

I lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden på skip
vert det gjort følgjande endringar:

Tittelen til lova skal lyde:

Lov om arbeidstiden og hviletiden på skip.

§ 1 skal lyde:

§ 1. Området for loven.

1. *Loven her gjelder med de nedenfor nevnte unntak arbeidstid og hviletid for sjøfolk som utfører arbeid i skipets tjeneste eller for øvrig om bord eller annet sted i henhold til pålegg av overordnet.*
2. *Drives et skip av flere i fellesskap for egen regning og noen av dem utfører arbeid om bord, regnes disse som sjøfolk. Som sjøfolk regnes også selvstendige oppdragstakere som utfører arbeid om bord i forbindelse med selskapets drift.*
3. *Lovens arbeidstidsbestemmelser gjelder ikke for:*
  - 3.1. *skipsfører og overstyrmann som ikke inngår i skipets brovakt,*
  - 3.2. *maskinsjef som ikke inngår i skipets maskinvakt,*
  - 3.3. *stuert som har minst 3 underordnede eller, dersom det er avtalt mellom selskapenes og sjøfolkenes organisasjoner, et lavere antall,*
  - 3.4. *sjøfolk som er leder av en avdeling om bord med*

minst 3 underordnede, og hvis tjeneste ikke er delt i vakter.

- 3.5. *regnskapsfører (purser),*
- 3.6. *los som ikke er medlem av besetningen,*
- 3.7. *lege og tannlege,*
- 3.8. *person som er tilsatt bare for å gjøre arbeid i samband med sykepleie.*
- 3.9. *person som bare har plikter i samband med lasten om bord og som ikke er i selskapets tjeneste,*
- 3.10. *person som bare arbeider for egen regning og som ikke utfører arbeid om bord i forbindelse med skipets drift,*
- 3.11. *sjøfolk som hører til restaurasjonspersonalet eller kontorpersonalet, når de betegnes som overordnet i avtale mellom selskapenes og sjøfolkenes organisasjoner.*
4. *Loven gjelder ikke for sjøfolk som er tilsatt på:*
  - 4.1. *skip som tilhører Forsvaret og som ikke brukes til ervervsmessig føring av gods eller passasjerer,*
  - 4.2. *skip som er under 15 meter største lengde og som bare brukes i innenriks fart med mindre de er over 10 meter største lengde og er passasjerskip eller fører gods i rute,*
  - 4.3. *fiske- eller fangstfartøyer, når de brukes som slike eller til føring av egen fangst, alene eller i forbindelse med andres,*
  - 4.4. *skip som er bestemt til tilvirkning av fiske- eller fangstprodukter, når de brukes til dette eller til føring av egne fangstprodukter, alene eller i forbindelse med andres,*
  - 4.5. *fritidsbåter,*
  - 4.6. *seilskip uten hjelpemaskin,*
  - 4.7. *hospitalskip, mudderapparater og redningsस्कøyter, når de brukes som slike,*
  - 4.8. *flyttbare boreplattformer og andre flyttbare innretninger i sjøen.*
5. *Kongen kan i forskrift bestemme at loven her helt eller delvis skal gis anvendelse for sjøfolk som nevnt i fjerde ledd og for ungdom som etter lov 30. mai 1975 nr. 18 (sjømannsloven) kan utføre arbeid i skipets tjeneste.*

§ 2 skal lyde:

§ 2. Definisjoner m.m.

I denne lov betyr:

1. *arbeidstid: den tiden hvor sjøfolk utfører arbeid for skipet,*
2. *brovakt: sjøfolk som utfører vakthold på broen i samsvar med påbud i kapittel VIII i STCW-konvensjonen og i den til enhver tid gjeldende forskrift om vakthold på skip fastsatt med hjemmel i sjøloven § 506,*
3. *døgn: tiden fra kl. 00.00 til kl. 24.00,*
4. *fiske- og fangstfartøy: fartøy som ervervsmessig benyttes til å fange fisk, hval, sel, tang og tare eller andre levende ressurser i sjøen,*

5. *hviletid: tid utenom arbeidstid, ikke iberegnet korte pauser,*
6. *innenriks fart: innsjø- og elvefart i Norge og fart på den norske kyst, unntatt fart på Svalbard og Jan Mayen. Hvis et skip på en del av en reise er i fart utenfor innenriks fart, anses det for å være i innenriks fart hele reisen med mindre dette skyldes en nødsituasjon. Med utenriks fart menes all fart utenfor innenriks fart.*
7. *maskinsjef: den overordnede maskinoffiseren som er ansvarlig for skipets mekaniske framdrift og for drift og vedlikehold av mekaniske og elektriske installasjoner om bord,*
8. *maskinvakt: sjøfolk som utgjør vakten i maskinen eller en ansvarsperiode der vakthavendes fysiske nærvær i maskinrommet kan være, eller ikke være, påkrevd,*
9. *navigatør: offiser med kvalifikasjoner for dekksoffisersertifikat etter bestemmelsene i kapittel II i STCW-konvensjonen,*
10. *offentlige fridager: helgedager, søndager, samt høytidsdager som er fastsatt her i riket. Likt med helgedager regnes tiden fra kl. 15.00 til kl. 24.00 påskeaften, pinseaften, julaften og nyttårsaften,*
11. *overstyrmann: den dekksoffiser som har rang nest etter skipsføreren, og som overtar kommandoen på skipet dersom skipsføreren blir ute av stand til å utføre sine plikter,*
12. *passasjerskip: skip som skal ha sertifikat i henhold til bestemmelsene i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødyktighed m.v.,*
13. *selskap: eieren av skipet eller enhver annen organisasjon eller person, slik som driftsleder eller bareboat-befrakter, som har påtatt seg ansvaret for driften av skipet etter eieren, og som ved overtakelse av slikt ansvar har samtykket i å overta enhver medfølgende plikt og ansvar,*
14. *sjøfolk: personer som er tilsatt i enhver stilling om bord på skip som kommer inn under loven her,*
15. *skiftordning: en arbeidsordning som innebærer at skipets sjøfolk tjenestegjør om bord i et bestemt tidsrom, for så å helt eller delvis avløses av andre sjøfolk, og der sjøfolk som avløses kan forlate skipet,*
16. *STCW-konvensjonen: Internasjonal konvensjon om normer for opplæring, sertifikater og vakthold for sjøfolk av 7. juli 1978 med endringer av 7. juli 1995.*
17. *tariffavtale: en avtale mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om arbeids- og lønnsvilkår eller andre arbeidsforhold,*
18. *uke: tiden fra mandag kl. 00.00 til søndag kl. 24.00*
19. *vaktordning: en arbeidsordning som innebærer at arbeidstiden for skipets besetning helt eller delvis er delt opp i vakter og hvor hele besetningen normalt skal være om bord.*

§ 3 skal lyde:

§ 3. *Alminnelig arbeidstid.*

1. Den alminnelige arbeidstiden skal være 8 timer i døgnet, med ett døgn hvile i hver uke og hvile på offentlige fridager.
2. Første ledd gjelder ikke for følgende skip:
  - 2.1. skip i innenriks rutefart med skift- eller vaktordninger,
  - 2.2. andre skip med bruttotonnasje under 300, forutsatt at rederiet avgir en skriftlig, bindende erklæring til departementet om å følge bestemmelsene gitt i relevante tariffavtaler inngått mellom arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjoner for samtlige medlemmer av besetningen.
  - 2.3. ved unntak kan den totale alminnelige arbeidstiden i løpet av en periode på høyst 12 uker, likevel ikke overstige 56 timer i uken i gjennomsnitt.

§ 4 skal lyde:

§ 4. *Selskapets og skipsføreren ansvar.*

1. Selskapet skal sørge for at skipsføreren settes i stand til å overholde forpliktelsene etter loven her, herunder dem som gjelder hensiktsmessig bemanning av skipet.
2. Skipsføreren skal påse at bestemmelsene i loven her om sjøfolks arbeids- og hviletid blir overholdt. Skipsføreren skal også sørge for at et eksemplar av loven her og de relevante tariffavtalene finnes om bord og er lett tilgjengelige for sjøfolk som er tilsatt på skipet.

§ 5 nr. 4 vert oppheva.

§ 6 vert oppheva.

§ 7 skal lyde:

§ 7. *Ekstraarbeid på grunn av sikkerhetstjeneste.*

1. Ut over tjeneste etter § 3 kan skipsfører kreve at sjøfolk skal arbeide så mange timer som er nødvendig for direkte å trygge skipets sikkerhet, personer om bord eller frakt, eller for å yte hjelp til andre skip eller personer i nød på havet.
2. Etter første ledd kan skipsføreren sette til side arbeidsordningen eller hviletid som er forutbestemt og kreve at sjøfolk skal arbeide så mange timer som er nødvendig inntil situasjonen er normalisert.
3. I tilfeller som nevnt i første ledd skal, så snart som praktisk mulig etter at situasjonen er normalisert, skipsføreren sikre at sjøfolk som har utført arbeid under en fastsatt hvileperiode, får tilstrekkelig hvile.
4. Sjøfolk plikter å medvirke under håndheving av tollbestemmelser samt karantene- og andre sunnhetsbestemmelser.

5. *Navigatorer kan på samme måte pålegges ved vaktavløsning å utføre nødvendig arbeid i forbindelse med bestemmelsen av skipets posisjon.*

§ 8 vert oppheva.

§ 9 vert oppheva.

§ 10 vert oppheva.

§ 11 skal lyde:

§ 11. Begrensning av nattarbeid for ungdom.

Ungdom under 18 år må ikke arbeide mellom kl. 20.00 og kl. 08.00 i større utstrekning enn at vedkommende får minst 9 timers sammenhengende fritid i dette tidsrom. Dette gjelder dog ikke arbeid som nevnt i § 7 første og annet ledd.

§ 12 skal lyde:

§ 12. Hviletid.

1. *Hviletiden skal minst være:*

1.1. *10 timer i løpet av en hvilken som helst periode på 24 timer, og*

1.2. *77 timer i løpet av en hvilken som helst periode på 168 timer.*

2. *Hviletiden kan deles i to perioder, hvorav én skal være minst seks timer lang, og intervallet mellom fortløpende hvileperioder skal ikke overstige 14 timer.*

3. *For sjøfolk i vaktordning trenger ikke bestemmelsene i første og annet ledd overholdes i tilfelle av en nødsituasjon eller arbeid som følge av en øvelse eller andre overordnede driftsforhold.*

4. *Mønstringer, brann- og livbåtøvelser, og andre øvelser pålagt i eller i medhold av lov, skal utføres på en måte som reduserer forstyrrelse av hvileperioder til et minimum og ikke forårsaker tretthet.*

5. *Når sjøfolk har vært i beredskap, skal de ha en tilfredsstillende hvileperiode i erstatning for den hviletiden som har gått tapt.*

§ 13 skal lyde:

§ 13. Registreringsskjema.

1. *Alle sjøfolk skal få utlevert registreringsskjema som skal utfylles så snart som mulig.*

2. *Forskrifter om innretning og føring av registreringsskjema for arbeids- og hviletid gis av departementet. Enhver som kan påvise at det har rettslig interesse for ham, skal ha adgang til å gjøre seg kjent med innholdet i registreringsskjemaene og til å få utskrift av de deler av dem som har betydning for ham.*

3. *Sjøfolk skal motta kopi av de fortegnelsene som gjelder dem, undertegnet av skipsføreren, eller den som skipsføreren bemyndiger.*

4. *Registreringsskjemaer skal oppbevares av selska-*

pet i minst 3 år etter at de er utfylt. Hvis det er reist sak for retten angående krav på betaling for arbeid som er, eller påstås å skulle ha vært innført i skjemaene, skal skjemaene oppbevares utover 3 år inntil saken er endelig avgjort.

5. *Dersom det i medhold av denne lovs § 1 femte ledd er gitt forskrifter om innretning og føring av registreringsskjema, gjelder denne paragrafs annet ledd annet punktum, tredje ledd og fjerde ledd tilsvarende.*

§ 14 vert oppheva.

§ 15 skal lyde:

§ 15. Tilsynet med at loven overholdes.

1. *Departementet fører tilsyn med at bestemmelsene i loven her overholdes. Kongen kan gi forskrifter om gjennomføringen av tilsynet.*

2. *Dersom kontroll av registreringsskjema eller andre forhold tyder på brudd på bestemmelsene om arbeids- og hviletid i §§ 3 og 12 i loven her, skal departementet kreve at det treffes tiltak i den utstrekning det anses nødvendig for å unngå fremtidige brudd, herunder revisjon av skipets bemanning.*

§ 16 skal lyde:

§ 16. Fravik fra loven.

1. *Bestemmelsene i § 12 første og annet ledd kan fravikes til skade for sjøfolk, dersom fraviket er gjort i bindende tariffavtale. Slike fravik skal, så langt som mulig, følge de fastsatte normene, men kan ta hensyn til hyppigere eller lengre fritidsperioder eller til erstatningsfritid for sjøfolk som arbeider om bord på skip på korte sjøreiser.*

2. *For sjøfolk som inngår i bro- eller maskinvakt skal fravik i tariffavtale fra bestemmelsene i § 12 første ledd være begrenset til minst 6 sammenhengende timer under forutsetning av at ingen slik reduksjon strekker seg over mer enn 48 timer og at hviletiden er på minst 70 timer for hvert tidsrom på sju dager.*

3. *Dersom det ikke finnes noen tariffavtale eller der Kongen finner at bestemmelsene i tariffavtalen, i forhold til bestemmelsene i § 12 fjerde og femte ledd ikke er tilstrekkelige, kan Kongen fastsette forskrifter for å sikre at sjøfolk får tilstrekkelig hvile.*

4. *Departementet kan i særskilte tilfeller og etter begrunnet uttalelse fra de berørte sjømanns- og rederiorganisasjoner fravike bestemmelsene i § 12 første og annet ledd på passasjerskip med skiftordning i innenriks fart, herunder fastsette nærmere vilkår for fraviket.*

5. *Departementet kan for mindre skip tillate fravik fra bestemmelsen i § 3 første ledd når det etter for-*

holdene om bord i det enkelte skip eller typer av skip finnes rimelig og nødvendig.

6. *Departementet kan også for større skip tillate fravik fra bestemmelsen i § 3 første ledd som ledd i prøveordninger og i andre særlige tilfeller.*
7. *Før fravik etter femte eller sjette ledd tillates, skal det innhentes uttalelse fra sakkyndig råd, jf § 17. Likebehandling etter modell av tidligere avgjørelser i rådet om fravik fra bestemmelsen i § 3 første ledd, kan tas av departementet uten at saken blir fremlagt i sakkyndig råd i hvert enkelt tilfelle.*
8. *Fravik etter bestemmelsene i fjerde, femte, sjette og syvende ledd annet punktum i paragrafen her, skal være tidsbegrenset.*

§ 18 skal lyde:

§ 18. Straffebud.

1. Dersom forholdet ikke rammes av strengere straffebud, straffes:
  - 1.1. med bøter en overordnet som forsettlig pålegger noen arbeid i videre utstrekning enn tillatt i eller i medhold av loven her, eller overtrer § 4 annet ledd annet punktum eller § 13 eller forskrifter gitt i medhold av § 13 eller § 15 første ledd.
  - 1.2. med bøter eller fengsel inntil 6 måneder den som forsettlig unnlater å utlevere eller føre, eller gjør en uriktig innførsel i eller gjør uleselig noe som er ført inn i et registreringsskjema, eller ødelegger eller forstikker et registreringsskjema som skal oppbevares i henhold til denne lovs § 13 fjerde ledd.
  - 1.3. som nevnt i nr. 1 og 2 den som forsettlig eller uaktsomt har unnlatt å søke å hindre en overtredelse som der er nevnt.
2. Overtredelse som nevnt i paragrafen her er forseelse uansett straffens størrelse.

II

I lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister gjøres følgende endring:

§ 7 skal lyde:

§ 7. Arbeidstid og hviletid.

Lov 3 juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip gjelder for skip i dette register.

Den alminnelige arbeidstiden om bord skal ikke overstige 8 timer i døgnet og 40 timer i uken.

Arbeidstid utover alminnelig arbeidstid skal godtgjøres som fastsatt i avtale mellom partene.

Bestemmelsene i paragrafen her med unntak av lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip § 12 kan fravikes i tariffavtale dersom fraviket er godkjent av departementet.

III

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

12. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak:

A

Vedtak til lov

om endring i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v.

I

I lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. skal

§ 3 annet ledd lyde:

Den alminnelige kontroll med skip som nevnt i § 1 første ledd og de forhold som betinger deres sjødyktighet, og kontroll som nevnt i § 3 a, hører under særskilt direktorat, Sjøfartsdirektoratet, som står under vedkommende departementet. *I den utstrekning Kongen bestemmer, gjelder dette også de skip og innretninger som er nevnt i § 1 tredje ledd.*

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

B

Ot.prp. nr. 51 (2001-2002) - om lov om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden på skip m.m. (EØS-tilpasning), med unntak av forslag til vedtak II, - vert å sende tilbake til Regjeringa.

C

Stortinget ber Regjeringa vurdere om lov om arbeidstiden på skip ikkje skal gjelda for dei sjøfolka som skattemessig ikkje høyrer inn under ordninga med sjømannsfrådrag, men at dei i staden kjem inn under arbeidsmiljølova.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 6. juni 2002

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Ivar Østberg
ordfører

Hans Kristian Hogsnes
sekretær

Vedlegg 1

Brev fra Sjømannsorganisasjonene i Norge til kommunalkomiteen, datert 1. juni 2002

Ot prp nr 51 (2001- 2002) om lov om endringer i lov av 3 juni 1977 nr 50 om arbeidstiden på skip og lov 12 juni 1987 nr 48 om norsk internasjonalt skipsregister § 7

Det vises til vårt møte med Stortingets Kommunalkomite den 22 mai d.å. og til komiteens oppfordring til å gi merknader til brev av 15.05.2002 fra Nærings og Handelsdepartementet.

Sjømannsorganisasjonene har i komitemøtet tatt opp problemet omhandlet i Statsråd Gabrielsens sitt brev 2 avsnitt om forståelsen av § 3. Vi viser til våre skriftlige merknader fremlagt i komitemøtet.

Vi er av den oppfatning at grunnlaget for fravik av § 3 utenom lovtkastets egne må innarbeides i lovteksten eller helt klart gis uttrykk for i komiteens innstilling. Arbeidstid ut over alminnelig arbeidstid utløser en rekke forhold av betydning for individet. Lang arbeidstid alle ukens dager er belastende for arbeidstakers helse selv om han i loven sikres en minimum hvile. Denne belastningen bør honoreres ekstra, og den bør gi opphav til fritid hjemme i lenger perioder. For å få det til, må det gis økonomisk kompensasjon og opptjening av fridager. Videre må det sikres en kvalitetsfritid under opphold om bord

Det forutsettes at dette skal skje i avtale. De individuelle avtalene den enkelte sjømann inngår vil ikke ivareta disse behov. Det er ikke *likeverdige* forhandlingsparter i de individuelle avtalene. En arbeidsledig sjømanns, og særlig en sjømann med forsørgelsesbyrde for familie, primære behov er å få arbeid. Når departementet ikke ønsker at lov om arbeidstid på skip skal inneholde bestemmelser av økonomisk og sosial karakter, kan økonomisk og sosial sikkerhet kun sikres gjennom tariffavtaler inngått mellom likeverdige parter. Vi krever at vilkårene kun kan fastsettes i tariffoverenskomst. Subsidiært i det minste, at rederiet ved fravik overfor den enkelte sjømann plikter å følge en tariffoverenskomst (se som eksempel utkastet § 3 nr 2.2.) For øvrig vises til forslag til lovtekst.

Når det gjelder rammevilkår for skipsfarten og anførsel fra departementet til å utta bestemmelser av økonomisk karakter fra arbeidstidsloven vil det være galt bare å foreta en sammenligning med nordiske land. Flere land med stor tonnasje registrert har slike

bestemmelser. Eksempelvis nevnes USA som har lovfestet minimums timebetaling for sjømenn på amerikanske skip. (29 USC § 206) og Bahamas: Fair Labour Standards Act Part II hvor tid utover 48,5 timer pr uke og arbeid på helgedager skal betales med overtid. Satsene er gitt med henholdsvis 50% og 100%. Bahamas er av ITF betegnet som FOC register(bekvemmelighet).

Forholdet til NIS lovens § 7

Sjømannsorganisasjonene er opptatt av at NIS registeret som norsk skipsregister skal være et kvalitetsregister. Derfor har vi vært av den oppfatning at elementære vernebestemmelser for arbeidstakere til sjøs også skal gjelde dette register. Hvis ikke vil registeret bli å anse som et bekvemmelighetsregister. Vi har derfor ingen betenkeligheter med å tiltre forslaget om at arbeidstidsloven i sin helhet skal gis anvendelse i det registeret under forutsetning av at det innebærer de endringer vi har foreslått til Lov om Arbeidstid på skip § 3 nrl.

Vi er videre enige i at § 7 . 3 ledd kan utgå. Henvisning til forholdet til alminnelig arbeidstid § 3 vil være regulert i Arbeidstidsloven om Komiteen tiltrer vårt forslag. Hvis ikke er vi av den mening at også NIS loven må gi uttrykk for hva som skal skje ved arbeid utover alminnelig arbeidstid. Da ber vi om at den foreslåtte tekst i § 7 nr 3 blir stående. Vi forstår Statsråd Gabrielsen brev av 15 mai 02 at han er av samme oppfatning som de norske sjømannsorganisasjonene når han uttaler : "Jeg har ingen innvendinger til at komiteen foreslår at teksten blir i sin nåværende form." "Nåværende form" viser etter vår oppfatning til utkastets forslag om "tariffavtale".

Vi vil i ellers peke på at de anførsler som er gitt ovenfor til utkastets § 3 i lov om arbeidstid på skip, ikke er mindre relevant på skip i NIS. De norske sjømannsorganisasjonene har ikke ubetinget rett til å kreve tariffavtale opprettet på skip i dette register, dersom vi ikke har medlemmer om bord. Dette åpner for en større utbyttingsmulighet av ressursvake sjømenn fra fattige land.

Vedlegg 2**Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til kommunalkomiteen, datert 15. mai 2002****Ot.prp. nr.51 (2001-2002) Om lov om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden på skip og lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister § 7**

Jeg viser til brev fra komiteens leder datert 8. mai 2002.

Jeg har ingen bemerkninger til at komiteen klar-
gjør i innstillingen at reglene i § 3 ikke setter forbud
mot arbeid utover 8 timer i hver 24 timers periode, el-
ler mot arbeid på hvile- og helgedager, men at dette ar-
beidet ikke skal betraktes som alminnelig arbeid. Det
forutsettes da at vilkårene for arbeid utover alminnelig
arbeid blir fastsatt i avtale.

Jeg tar til etterretning at Norges Rederiforbund
anser det mulig å la lov om arbeidstiden og hviletiden
for skip gjelde uten de unntak som er foreslått i lov om
internasjonalt skipsregister § 7 første ledd. Jeg er enig

i at første ledd da kan lyde "Lov 3. juni 1977 nr. 50 om
arbeidstiden og hviletiden på skip gjelder for skip i
dette register".

Jeg har ingen bemerkninger til at foreslåtte lov om
norsk internasjonalt skipsregister § 7 tredje ledd første
punktum utgår. Jeg er enig i at dette fremstår som en
naturlig konsekvens av at de tilsvarende bestemmelser
i lov om arbeidstiden og hviletiden på skip oppheves.

I utkastet til lov om norsk internasjonalt skipsre-
gister § 7 tredje ledd siste punktum foreslår Norges
Rederiforbund at den gjeldende henvisning til "avtale"
ikke blir endret til "tariffavtale". Jeg har ingen innven-
dinger til at komiteen foreslår at teksten blir i sin nå-
værende form. Jeg er enig i at det vil være uheldig å
innføre en bestemmelse som kan medføre at ingen i
praksis kan arbeide om bord uten å være dekket av ta-
riffavtale.

Vedlegg 3**Brev fra Norges Rederiforbund til kommunalkomiteen, datert 3. mai 2002****Ot.prp. 51(2001-2002) Om lov om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden på skip og lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister § 7**

Sjøfartsdirektoratet og Nærings- og Handelsdepartementet har arbeidet i lengre tid med implementering av ILO konvensjon 180 og EU direktiv 1999/63. Vi har hatt flere forslag til høring. Dessverre er det enkelte deler av det forslag som er presentert for Stortinget med Ot.prp. 51 (2001/2002) som vi ikke har fått anledning til å gi kommentarer til. Dette gjelder følgende spørsmål:

1. Forslaget til endringer av arbeidstidsloven § 3 fastsetter at den alminnelige arbeidstiden skal være 8 timer i døgnet, med ett døgn hvile i hver uke og hvile på offentlige fridager. Bestemmelsen gjelder ikke for innenriksfart og skip under 300 brt., men vil gjelde fullt ut for våre medlemmer med skip i utenriks sjøfart og offshore registrert i NOR register.

ILO konvensjon 180 og EU direktiv 1999/63 forutsetter klart at det skal være adgang til å arbeide utover 8 timer pr døgn (24 timer periode) og på hvile- og helgedager. Men slikt arbeid skal ikke betraktes som alminnelig arbeidstid.

De samme forutsetninger er tilsynelatende inntatt også i lovforslagets § 12 som har regler om hviletid i hver 24 timers (døgn) og i hver 168 timers (uke) periode. Dette er viktige og svært praktiske regler og det vil være svært uheldig med misforståelser om forståelsen av § 3. Vi ber derfor om at det i innstillingen fra Kommunalkomiteen klargjøres at reglene i § 3 ikke setter forbud mot arbeid utover 8 timer i hver 24 timers periode, eller mot arbeid på hvile og helgedager, men at dette arbeidet ikke skal betraktes som alminnelig arbeid.

2. Ot.prp. 51 har også forslag til endringer av NIS lovens § 7.

a. Det foreslås i § 7 første ledd at det fortsatt skal gjelde unntak for NIS skip fra arbeidstidsloven for skip §§ 3, 5, 16 fjerde til åttende ledd og 17.

Hvis det i innstillingen fra Kommunalkomiteen gis en presisering som foran nevnt vedrørende forslaget til endringer av § 3 i arbeidstidsloven for skip, ser vi ikke noe behov for opprettholdelse av unntakene fra arbeidstidsloven i NIS lovens § 7 første ledd.

b. I Ot.prp. 51 har også forslag om endringer av NIS lovens § 7 tredje ledd. Men gjeldende regler i annet punkt (forslagets første punktum) om at total arbeidstid i løpet av 1 år, ikke skal overstige 56 timer pr. uke, er foreslått opprettholdt. Forslaget til endringer av arbeidstidsloven for skip har ingen slike begrensingsregler. De eneste begrensingsregler i dette lovendringsforslaget er reglene i § 12 om hviletid pr. døgnet (24 timer periode) og pr. uken (7dagersperiode). Vi vil derfor be om at forslaget til NIS lovens § 7 tredje ledd, første punktum (gjeldende § 7 tredje ledd, annet punktum) strykes.

c. I NIS lovens § 7 tredje ledd siste punktum er foreslått at begrepet "partene" endres til "tariffpartene". Vi er uenig i forslaget, og ber om at dagens tekst; "Arbeidstid utover alminnelig arbeidstid skal godtgjøres etter avtale mellom partene", blir opprettholdt. Det fremgår av forarbeidene til NIS loven Ot.prp. 45 (1986/87) at ansettelse på NIS skip skal være mulig uten tariffavtale. Dette er særlig praktisk for spesialister og ledende personell samt ikke-maritime stillinger.

Forslagene i Ot.prp. 51 er teknisk kompliserte. Vi regner derfor med at Departementet utilsikt kan ha oversette de forannevnte problemer.